

PEHR KALM

Linnélärjungen Pehr Kalm bodde på Funbo Lövsta under sin studietid i Uppsala. Redan då reste han för att samla växter och kunskap. Kalm var en energisk och orädd resenär som sökte förklaringar till allt han såg. Hans stora intresse för vetenskapen gjorde att han valdes in i Vetenskapsakademien 1745 trots att han var student.

Kalms största vetenskapliga insats är resan till Amerika 1747–1751, som en av Linnés apostlar bland totalt 19. Trots att han samlade flera hundra arter av lovande växter misslyckades han med sitt uppdrag att införa ekonomiskt viktiga arter till Norden. Kanske är det därför hans namn fortfarande är relativt okänt. Idag är hans rikliga beskrivningar av allt från växtlighet till byggskick, kläder, mat, och indianernas kultur ovärderliga källor i forskningen om nordamerikansk kolonialhistoria. Efter sin hemkomst arbetade han som professor vid Åbo Akademi. Han blev mycket betydelsefull för anläggandet av trädgårdar i Finland och samtiden visade sin uppskattning genom flera utmärkelser.

KNYLHAVRE

Knylhavre är ett exempel på en växt som odlades av Bielke och Kalm och som nu finns i parken. Den har på senare tid använts som det var tänkt, nämligen i höproduktion. Den är nu en vanlig växt i landskapet, framför allt i dikesrenar. Knylhavrets kraftfulla växtsätt och spridning gör den till en ur 1700-talsperspektiv alldeles utmärkt gröda. Idag har den blivit ett problem på grund av att den konkurrerar ut skyddsvärd flora på torrare marker.

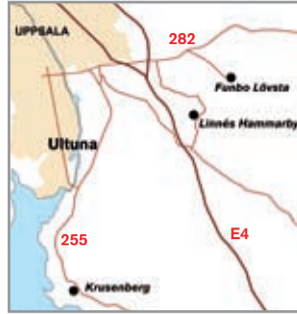
Knylhavre
Arrhenatherum eliatius

KONTAKT

Denna exkursion är en av flera guidade vandringar som SLU genomför. Vill du veta mer om dessa, exempelvis om tider, priser eller kanske boka en exkursion, gör du det lättast genom att använda SLU:s hemsida www.slu.se/linneexkursioner

GUIDER I SERIEN

- Funbo Lövsta – 300 år med modernt jordbruk
- Krusenberg – ett landskap som berättar
- Linnés Hammarby – naturresurser från åker till utmark
- Ultuna – en vandring med kontraster

SAMARBETE KRING LINNÉ-JUBILEET

SLU samarbetar med Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien och forskningsstiftelsen FORMAS för att lyfta framtidens frågor i de gröna näringarna inom ramen för Linné-jubileet, bl a boken Gröna sektorn en möjlighet för framtiden – En kunskapsresa i Linnés anda. Naturvårdsverket, LRF, Länsstyrelsen Uppsala län och Hushållningssällskapens Förbund bidrar till informations-satsningarna.

SLU utvecklar kunskapen om de biologiska naturresurserna och människans hållbara nyttjande av dessa. Detta sker genom utbildning, forskning och miljöanalys.

SLU:s exkursion ingår i Linné 2007 Uppsala, ett samarrangemang mellan Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala kommun, Uppsala universitet, Länsstyrelsen Uppsala län och Svenska Linnésällskapet.

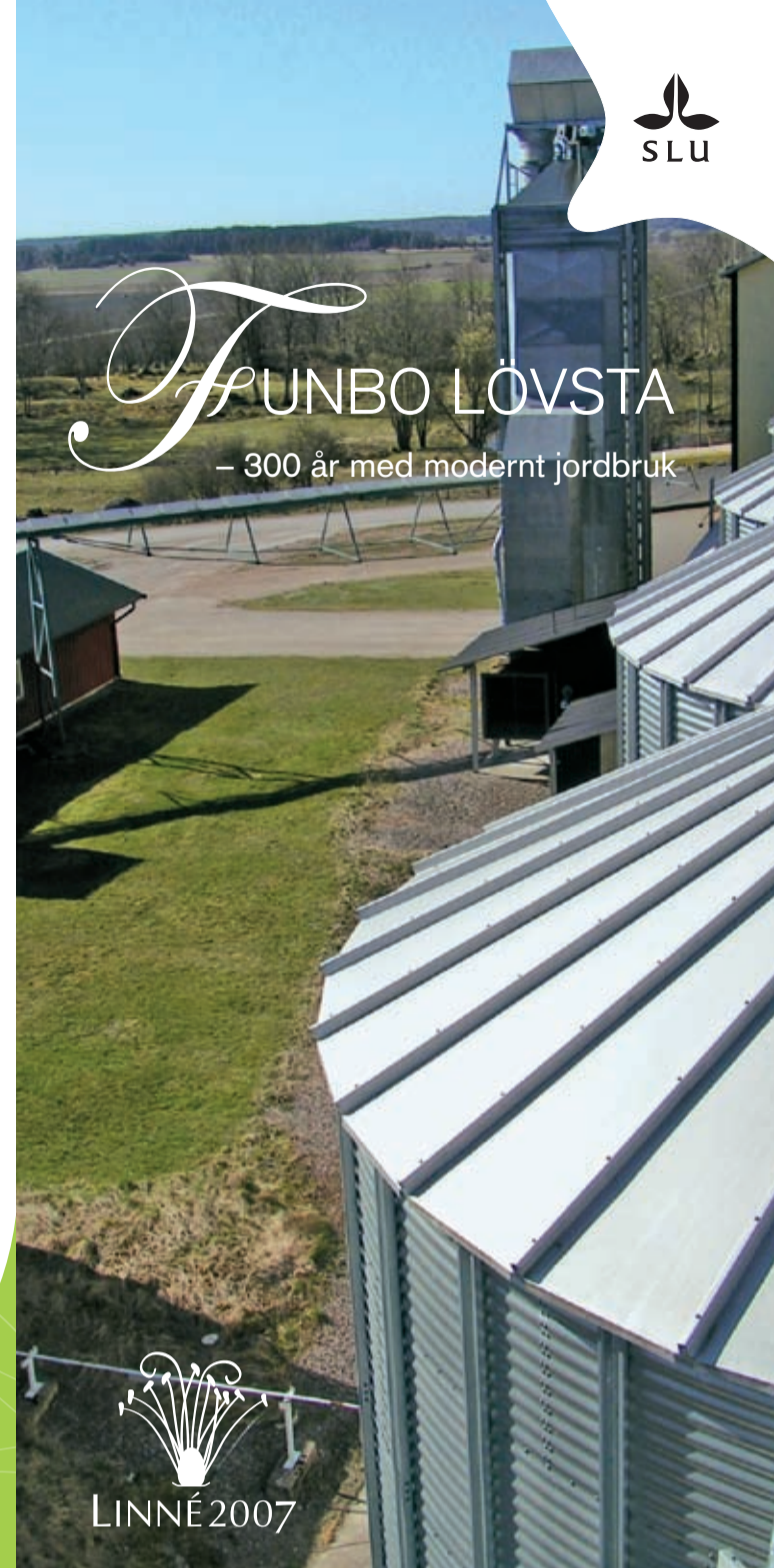
Uppsala. Linnés stad. Varje dag sedan 1728

SLU 2007. FOTO: FRANSIDA; MALIN ERIKSSON. WWW.MATADOR.SE

FUNBO LÖVSTA

– 300 år med modernt jordbruk

Herrgården omgavs på 1700-talet av Sten Carl Bielkes botanisk-ekonomiska trädgård som besöktes av Linné och hans studenter under deras exkursioner.

"... de dagarna woro ej med guld betalte och det nöjet står ej mer att vinna i werlden."
Linné om besök på Lövsta

lantbruk, samhälle och miljö. Här genomförs växtodlingsförsök, som omfattar såväl ekologisk som konventionell odling. Det finns bland annat försök där olika sorters kvalitetsegenskaper jämförs eller där effekten av ogräskontroll och andra odlingsåtgärder studeras. Jordbruket bedrivs i dagsläget med inriktning endast mot växtodling.

1700-TALETS VÄXTODLINGSFÖRSÖK

Linnés vän och kollega Sten Carl Bielke (1709–1753) hade vid 1700-talets mitt omfattande växtodlingsförsök vid Funbo Lövsta. Försöken var en betydelsefull föregångare till den forskning som bedrivs av SLU idag. Odlingarna besöktes av Linné som ett av hans mål under hans exkursioner. 1700-talet var upplysningens tid. Det fanns en stark tilltro till vetenskapen. Man trodde att Gud skapat naturen så att alla ting hade en direkt eller indirekt nytta för människan. Vetenskapens roll var att hitta och beskriva de naturresurser som ännu var dolda för människan. På Funbo Lövsta försökte Bielke hitta växter som kunde förbättra produktionen på ängarna, fungera som människoföda eller som kunde vara till nytta i industrin. Växterna samlades in i Sverige, Finland och Ryssland. Under 1740-talet sköttes och övervakades försöken av Pehr Kalm (1716–1779) samtidigt som han studerade vid Uppsala Universitet.

Kalm var en av Linnés mest lovande studenter och blev senare en av hans första apostlar genom sin resa till Amerika 1748. Under

1800-talet moderniserade Claes Cederström jordbruket vid Funbo Lövsta. Gården fick plats för 110 mjölkkor och 100 ungdjur. Slättens ängsmark ersattes här, liksom på många andra platser av åker. På så sätt blev Bielkes idéer om att så de arter som var mest lämpade till djurfoder istället för att använda sig av de naturligt förekommande gräsmarkerna verklighet. Gården bedrev dessutom hästuppfödning med ett gott anseende. Moderniseringen innebar även stora förändringar i bebyggelsen. Herrgården byggdes om till dess nuvarande utseende och fick nya flyglar. Ladugård, remonterstall, statarstugor och torp byggdes också.

FRAMTIDEN

SLU äger flera jordbruksfastigheter i närheten av Uppsala där man bedriver forskning, försök och utbildning inom lantbruk, skogsbruk och veterinärmedicin. Här är naturvård och hållbar utveckling betydelsefulla delar. För att kunna uppfylla alla forsknings- och utbildningsåtaganden krävs en omfattande stallverksamhet. Nuvarande stallar är i behov av renovering och bedöms inte räcka till för kommande behov. Samtidigt finns önskemål om att inrymma verksamheten inom samma område. Nu planerar SLU att flytta sin djurhållningsverksamhet till Funbo Lövsta. Enligt planerna ska nu nya djurstallar byggas med plats för 500 mjölkkor, 150 suggor och omkring 15 000 höns. Gårdens långa kontinuitet som en betydelsefull plats för jordbruksutvecklingen hålls därmed levande. En ny förbränningsanläggning har redan byggts vid Funbo Lövsta. Energiförsörjningen har därigenom övergått från fossilt bränsle till biobränsle.

FUNBO LÖVSTA IDAG

Herrgårdsmiljön vid Funbo Lövsta är utgångspunkten för en av SLU:s fyra Linnéexkursioner. Stigen tar dig på en resa genom landskapet från Linnés tid till idag med jordbruksutvecklingen i fokus. Funbo Lövsta är med sitt läge i gränsen mellan den mäktiga Lövstasläppen och skogen en för området typisk by. Herrgårdsmiljön har en tydlig 1800-talsprägel. Speciellt för platsen är att den har en lång kontinuitet som en betydelsefull plats för jordbruksutvecklingen, från Linnés tid och fram till idag.

Funbo Lövsta ägs idag av SLU och har en pågående användning som jordbruk och forskningsmiljö. Forskningen bedrivs idag på försöksgården Ekhaga. Här sker utveckling av svenskt lantbruk och den är en mötesplats för människor som är intresserade av